

AFTREK VAN DIVIDEND GENOTEN OP AANDEELEN IN ANDERE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN VOOR DE HEFFING DER DIVIDEND- & TANTIEME BELASTING

Volgens art. 3 van de wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting wordt het bedrag, dat een naamlooze vennootschap (of een bij art 1 bedoelde vennootschap, vereniging of maatschappij) in enig boekjaar genoten heeft ter zake van het bezit van aandelen in andere binnen het Rijk gevestigde vennootschappen, verenigingen of maatschappijen als bedoeld in art. 1 der wet, vóór de belastingheffing op de door de N.V. zelf over *dat* boekjaar gedane winstuitdeelingen in mindering gebracht. Wanneer de N.V. over dat boekjaar geen uitkeering doet, zoodat uiteraard voor dat zelfde boekjaar met betrekking tot de belastingheffing geen aftrek van het door haar ontvangen dividend kan plaats hebben, moet de aftrek op de eerstvolgende uitdeeling worden toegepast. De mogelijkheid bestaat, dat de eigen eerstvolgende winstuitkeering een kleiner bedrag uitmaakt dan het van elders genoten dividend. In dat geval kan uiteraard aftrek slechts geschieden tot het bedrag der eigen uitdeeling en blijft een aanslag in de dividendbelasting achterwege, doch om den belastingvrijdom voor het volle bedrag te kunnen genieten, wordt het nog niet gecompenseerde deel met de uitdeelingen van een volgend boekjaar of van volgende boekjaren verrekend.

De bedoeling dezer regeling is duidelijk. Zij beoogt dubbele belastingheffing van dezelfde winst te voorkomen. Het van een andere N.V. genoten dividend is reeds eenmaal belast bij uitkeering door die andere N.V. en zou bij hernieuwde uitkeering aan eigen aandeelhouders der N.V., welke dat dividend ontvangen heeft, nogmaals in de dividendbelasting worden betrokken, als voornoemde regeling niet zou gelden. Echter dient, om dezen belastingvrijdom te kunnen inroepen, aan één voorwaarde te zijn voldaan. De N.V., welke op aftrek aanspraak wil maken, moet de aandelen in andere N.V.en, enz. bezeten hebben gedurende het geheele boekjaar waarin zij het dividend op die aandelen gebeurd heeft.

Deze voorwaarde is in art. 3 ingelaseht door de wet van 27 Juli 1931 S. No. 328, in werking getreden op 1 Augustus d.a.v. Voordien gold een andere beperktere regeling. Aftrek was alleen toegelaten voor het dividend ontvangen wegens het bezit van aandelen *op naam*. Ze gold niet voor aandelen *aan toonder*, ook al stond vast, dat voor de op die aandelen genoten winst reeds belasting was betaald. De onbillijkheid dezer beperking springt in het oog. Aandelen op naam treft men slechts aan bij een betrekkelijk klein getal naamlooze vennootschappen en wel hoofdzakelijk bij de z.g. gesloten naamlooze vennootschappen, wier aandelen zelden in de portefeuilles van andere N.V.en worden aangetroffen. Het gevolg was, dat de beoogde voorkoming van dubbele belasting in werkelijkheid niet tot haar recht kwam en de heersende regeling een groote onbillijkheid inhield, resp. een door niets gemotiveerde bevoordeeling bevatte voor die N.V.en, die toevallig op naam luidende aandelen in andere naamlooze vennootschappen in portefeuille hadden. Voor het veel vaker voorkomende bezit van toonderaandelen gold het bedoelde voordeel niet.

Deze beperking tot aandelen op naam heeft de Regeering destijds willen motiveeren met een beroep op de controle. Zij was van meening, dat een bona fide bezit van toonderaandelen in andere binnen het Rijk gevestigde vennootschappen bezwaarlijk te controleeren zou zijn en leiden kon tot een tijdelijk onder zich hebben van zulke aandelen alleen om het fiscale voordeel aan het bezit van die aandelen verbonden te kunnen verkrijgen. Het mag eenigszins verwondering wekken, dat de Volksvertegenwoordiging bij de behandeling der wet dit motief zoo gemakkelijk heeft aanvaard.

Het is niet in te zien, dat het bona fide bezit van toonderaandelen bij den tegenwoordigen stand der boekhoudingen moeilijk te controleeren zou zijn. Wanneer men de N.V., welke op belastingvrijdom uit dezen hoofde aanspraak maakte, verplicht had het bezit te goeder trouw aannemelijk te maken, hetgeen deze weinig moeite zou hebben gekost, ware voor den fiscus ieder bezwaar tegen een onbeperkte regeling vervallen. Het argument, dat een N.V. zich tijdelijk het bezit van toonderaandelen zou verwerven alleen om van het besproken belastingvoordeel te kunnen profiteeren, is toch wel erg gezocht. Maar bovendien kon dit den fiscus onverschillig laten, wanneer slechts gebleken was, of aannemelijk gemaakt, dat de N.V. in kwestie het dividend, waarvoor aftrek gold, te recht genoten had en te dezer zake een andere N.V. reeds belasting had betaald. Meer behoefde en mocht feitelijk niet noodig zijn om het beginsel, voorkoming van dubbele belasting, als men dit ernstig had willen nastreven, ten volle tot zijn recht te laten komen.

De in de wet neergelegde beperking, hoe goed ook bedoeld, had in werkelijkheid een zeer onbillijke uitwerking. Het behoeft dan ook geen betoog, dat uit het bedrijfsleven meermalen tot wetswijziging is aangedrongen. De Regeering heeft eindelijk de onbillijkheid der beeritiseerde regeling ingezien en is aan de bezwaren tegemoet gekomen, waardoor zij de onjuistheid en de onhoudbaarheid van het vroeger ingenomen standpunt heeft erkend. In de Memorie van Toelichting der reeds genoemde wet van 27 Juli 1931 S. No. 328 motiveerde de Minister van Financiën de wetswijziging als volgt:

„De beperking tot de aandelen op naam heeft bij het vaststellen van gemelde wetsbepalingen plaats gehad in het belang van de controle. Dit motief is echter onvoldoende gebleken om het bestaande verschil te rechtvaardigen. Immers ook aandelen op naam kan de vennootschap tijdelijk — alleen ter verkrijging van de voordeelen, krachtens gemelde artikelen aan het bezit van die aandelen verbonden — onder zich hebben. Omgekeerd is het zeer goed mogelijk bij aandelen aan toonder te controleeren of de vennootschap het bezit daarvan bona fide had.”

Meermalen onbeperkt geldt de huidige aftrekregeling ook thans nog niet. De mogelijkheid blijft bestaan, dat het een N.V. niet geoorloofd is het van elders verkregen dividend voor de belastingheffing op haar eigen uitdeelingen in mindering te brengen. Immers de Minister achtte het noodig waarborgen te vorderen, dat de aandelen niet slechts tijdelijk in het bezit der vennootschap zijn. Daarom is de vroeger niet bestaande bepaling in art. 3 opgenomen, dat het bezit dier aandelen, voor wier dividend bij hernieuwde uitdeeling belastingvrijdom wordt ingeroepen, moet bestaan hebben gedurende het geheele boekjaar waarin het dividend in kwestie genoten is. Voor dividend derhalve, door een N.V. ontvangen in het zelfde boekjaar waarin de aandelen door haar werden verkregen, is aftrek niet toegelaten. Voor zulk een dividend zal ook thans nog tweemaal dividendbelasting verschuldigd zijn.

Ik vraag me af, waarom deze nieuwe beperking noodig was. Waarvoor dient het, dat een N.V. de aandelen in een andere N.V. het geheele boekjaar moet bezeten hebben om voor het in dat boekjaar genoten dividend het besproken belastingvoordeel te mogen genieten? Het is bezwaarlijk in te zien, dat er voor de doorvoering van het gezonde beginsel, nl. voorkoming van dubbele belasting, eenig verschil bestaat, of de N.V. de aandelen heeft verkregen in den loop van een boekjaar, dan wel bij het begin van dat boekjaar reeds bezat. Wanneer zij in het jaar van verkrijging der aandelen daarop dividend toucheert, staat het vast, dat een andere N.V. daarvoor dividendbelasting betalen moet, en ware er dus alle reden voor de genietende N.V. tot bedoeld bedrag vrijstelling van dividendbelasting te waarborgen, al bezit zij de aandelen dan ook nog geen vol boekjaar. Niet het tijdstip van verwerving der aandelen had hier van beslissende betekenis mogen zijn, doch alleen het feit, dat de

aandeelen-bezittende N.V. reeds vroeger belaste winstuitdeelingen van een andere N.V. ontvangen heeft, deze normaliter in hare winstrekening heeft opgenomen en te eeniger tijd wederom aan hare aandeelhouders als dividend tot uitkeering brengt. Door de geoorloofdheid van aftrek te beperken tot en te binden aan annaal bezit van aandelen — in den hier bedoelden zin —, is er een nieuw element van onbillijkheid in de wet gekomen. Het moet evenwel worden erkend, nu het groote bezwaar van vroeger is komen te vervallen, dat het hier opgemerkte bezwaar in de praktijk niet ernstig zal worden gevoeld. Het had nochtans voorkomen kunnen worden.

Vanaf 1 Augustus 1931 mag derhalve het van andere vennootschappen ontvangen dividend voor de belastingheffing van eigen uitdeelingen worden afgetrokken, onverschillig of dat dividend verkregen is ter zake van het bezit van aandelen op naam dan wel aan toonder, behoudens de genoemde restrictie. Daar art. 3 zelf geenerlei beperking bevat, zou de nieuwe regeling ook onbeperkt gelden voor het in vroegere jaren op toonderaandeelen ontvangen dividend, — mits slechts na het genieën daarvan geen uitdeelingen hebben plaats gehad, waarvan aftrek mogelijk was conform het slot van art. 3 — wanneer geen afzonderlijke wetsbepaling den overgang van de oude naar de nieuwe wetgeving hadde geregeld. Art. III van de genoemde wet van 27 Juli 1931 bepaalt uitdrukkelijk, dat de in art. 3 D. en T.B. wet bedoelde aftrek *niet* plaats vindt ter zake van bedragen, genoten in boekjaren, welke op het tijdstip van in werking treden van deze wet reeds waren verstreken, *met uitzondering echter van hetgeen genoten is in een boekjaar, hetwelk aan dat tijdstip onmiddellijk is voorafgegaan.*

Dat tijdstip is 1 Augustus 1931, zoodat *wel* aftrek is toegelaten van dividend ook op toonderaandeelen ontvangen in het onmiddellijk vóór 1 Augustus 1931 *afgesloten* boekjaar en wel bij de eerste daarop volgende eigen uitdeeling. Deze bepaling van overgangsrecht doet de vraag rijzen, of nu zonder uitzondering alle dividend, hetwelk een N.V. genoten heeft van andere naamlooze vennootschappen in een boekjaar, wiens afsluitdag na 1 Augustus 1930 doch vóór 1 Augustus 1931 valt — zijnde immers een boekjaar hetwelk aan 1 Augustus 1931 onmiddellijk is voorafgegaan —, voor aftrek in aanmerking komt, onverschillig op welk tijdstip de N.V. haar eigen uitdeeling vaststelt.

Laat ons deze vraag met een voorbeeld uit de praktijk verduidelijken. Een N.V. heeft in haar met het kalenderjaar samenvalend boekjaar 1930, dus afgesloten op 31 Dec. 1930, op toonderaandeelen in een andere N.V. een dividend van f 10.000,— getrokken. In April 1931 besluit de algemeene vergadering van aandeelhouders van de winst over 1930 een bedrag van f 15.000.— uit te keeren. Mag nu deze N.V. zich op art. III der wet van 27 Juli 1931 beroepen om voor de eerstgenoemde f 10.000.— belastingvrijdom te bepleiten, zoodat zij over slechts f 5.000.— eigen uitdeeling dividendbelasting zou hebben te betalen?

Deze vraag doet een ander probleem ontstaan en wel deze kwestie, wanneer de oude, wanneer de nieuwe regeling moet worden toegepast. Volgens art. 4 A.B. (wet van 15 Mei 1829 S. 28 houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk) verbindt de wet alleen voor het toekomstende en heeft geen terugwerkende kracht. Derhalve kan de wet alleen rechtsgevolgen teweeg brengen ten aanzien van feiten, die na haar inwerkingtreding hebben plaats gehad, terwijl zij niet van toepassing is op rechtshandelingen, welke vóór dat tijdstip zijn geschied. Met betrekking tot deze feiten blijft de oude wetgeving van kracht. Dit geldt wederom slechts in zoverre de wetgever zelf niet van art. 4 A. B. afgeweken is. Niet de wetgever, wel de rechter is aan art. 4 A. B. gebonden. Een wet heeft alleen dan terugwerkende kracht, als zij zelf die terugwerking uitdrukkelijk bepaalt.

Met de wet van 27 Juli 1931 S. 328 is zulks niet het geval.

Zij kan dus geen toepassing erlangen op vóór 1 Augustus 1931 plaats gehad hebbende uitdeelingen. Het feit, hetwelk voor een N.V. de D. & T. B. wet in actie doet komen, d.w.z. de bepalingen der wet met betrekking tot de belastbaarheid der uitdeelingen voor de N.V. toepasselijk maakt, is het doen van een winstuitkeering. Voor de belastbaarheid is niet voldoende, dat de grootte der uitdeeling vaststaat, maar moet ook de uitkeering zelf vastgesteld zijn. M. a. w. de belasting is niet verschuldigd vanaf het oogenblik, dat de winstverdeling is vastgesteld, waarbij een dividenduitdeeling is voorzien, maar vanaf het oogenblik, dat het dividend werkelijk tot uitkeering komt. resp. opvorderbaar is geworden. Aldus besliste de Hooge Raad bij arrest van 23 Juni 1920 B. No. 2476. Deze onderscheiding tussehen het vaststellen der uitdeeling en de uitkeering zal slechts in uitzonderingsgevallen beteekenis hebben, daar in de gewone gevallen door de vaststelling der uitdeeling tevens de uitkeering vaststaat.

Het tijdstip der uitdeeling beslist dus over de vraag, welke wet in ieder bijzonder geval van toepassing is, zijnde of wel de oude redactie van art. 3 alleen geldend voor aandelen op naam, dan wel het door de wet van 27 Juli 1931 gewijzigde art. 3 geldend voor alle aandelen, in verbinding met de in art. III der wet neergelegde bepaling van overgangsrecht, hiervoren besproken. Heeft een N.V. vóór 1 Augustus 1931 winstuitkeeringen gedaan, dan blijft de oude aftrekregeling van kracht, stelt zij echter op of na 1 Augustus 1931 dividend betaalbaar over haar boekjaar, hetwelk aan 1 Aug. 1931 onmiddellijk is voorafgegaan, dan geldt de nieuwe regeling. In dat geval zou de N.V., wanneer zij in dat boekjaar dividend op toonderaandeelen in een andere N.V. ontvangen had, dat dividend op hare eigen uitdeeling met betrekking tot de heffing der dividendbelasting mogen aftrekken.

Genoemd art. III der wet van 27 Juli 1931 bepaalt verder nog, dat in afwijking van het tweede lid (hetwelk aftrek toelaat van dividend ook op toonderaandeelen genoten in het onmiddellijk aan 1 Aug. 1931 voorafgegaane boekjaar, als voren toegelicht) de aanspraak op aftrek in stand blijft, zooals die bestond onmiddellijk vóór het in werking treden der wet, d.i. 1 Augustus 1931. Deze bepaling dient om aan N.V.en, welke dividend op aandelen *op naam* ontvangen hebben, aftrek van dat dividend bij de eerstvolgende uitkeering te verzekeren, ook al zou zij die aandelen nog geen vol boekjaar in haar bezit hebben gehad. Toen zij dat dividend ontvingen, hadden zij aanspraak op aftrek naar de oude regeling, en die aanspraak mocht haar niet worden ontnomen. Ingeval zij zich niet op de nieuwe aftrekregeling konden beroepen.

Volledigheidshalve wijs ik er op, dat, indien een N.V. op hare aandelen in een andere N.V. een uitdeeling mocht hebben ontvangen, die uit agio is bestreden, voor het aldus genoten bedrag geen aftrek naar art. 3 geoorloofd is. (Arrest II. R. van 26 Sept. 1923 B. 3293).

De D. & T. wet wil alleen *winst*uitkeeringen belasten. Agio is geen winst in den zin der wet en over de uitkeering daarvan ook geen dividendbelasting verschuldigd. Ofsehoon nu art. 3 te dezer zake geen uitdrukkelijke beperking inhoudt, besliste de Hooge Raad bij aangehaald arrest, dat art. 3 niettemin in dien beperkten zin is te verstaan, dat voor den in art. 3 der Wet D. & T. B. 1917 bedoelden aftrek alleen in aanmerking kan komen hetgeen ter zake van het bezit van aandelen als *winst* wordt uitgekeerd. Evenmin is aftrek toegestaan van hetgeen als opbrengst van claims is genoten. (Arrest II. R. van 5 Febr. 1919, B. 2155).

De hiervoren besproken aftrekregeling betreft alleen dividend genoten op aandelen in *binnen het Rijk* gevestigde naamlooze vennootschappen. Bezit eene hier te lande gevestigde N.V. aandelen eener vennootschap, vereeniging of maatschappij, welke in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao of in het buiten-

land is gevestigd, geldt voor het terzake dier aandeelen genoten bedrag een overeenkomstige regeling, neergelegd in art. 29 D. & T. B. wet, mits die vennootschap, vereeniging of maatschappij in Ned. Indië, Suriname, Curacao of buitenlandschen Staat in eenigen vorm naar de winst belastingplichtig is, en met dien verstande, dat slechts *twec derde* van het op die aandeelen genotene voor aftrek in aanmerking komt.

Mr. J. H. LEENEN

Naschrift: Bovenstaand artikel was reeds geschreven en ter plaatsing aan de Redactie opgezonden, voordat in de Naamlooze Vennootschap van 15 April en 15 Mei van den loopenden jaargang artikelen over hetzelfde onderwerp van de hand van den Heer *H. J. Lazet* zijn verschenen. Wie zijn kennis over dit onderwerp wil verdiepen, moge niet verzuimen van de uitvoerige beschouwingen van den Heer *Lazet* kennis te nemen.

J. H. L.

UIT HET BUITENLAND

Red.: W. BEIJDERWELLEN, J. E. ERDMAN,
CH. HAGEMAN en A. M. VAN RIETSCHOTEN

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

Futility of the Balance Sheet and Report Certificate

Onder dezen titel heeft de accountant *E. R. Scherich* een artikel gepubliceerd, dat nadere beschouwing verdient.

De inhoud van de verklaring, die de accountant na de controle van een boekingsperiode aan zijn client geeft en die, voor zoover zij behoort bij een jaarrekening, veelal voor publicatie bestemd is, moet van positieven aard zijn.

Deze verklaring moet niet dusdanig geredigeerd zijn, dat de accountant feitelijk geen verantwoordelijkheid draagt, dan toch heeft de verklaring alle waarde verloren.

De opdracht aan den accountant wordt door den opdrachtgever verstrekt voor een bepaald doel en de verklaring van den accountant moet in overeenstemming zijn met dat doel.

De schrijver geeft als werk-schema voor het opstellen van een verklaring bij te publiceren balans en voor die van het accountantsrapport:

a. Vaststelling van de authenticiteit van het rapport en het verlenen van „dignity of officialdom” daaraan.

b. Verstreking van inlichtingen:

1°. Omtrent het al of niet hebben plaats gevonden van een controle, zoomede aard en uitgebreidheid daarvan.

2°. Betreffende het rapport en de daaraan toegevoegde gegevens:

I. Of alle essentiele feiten daarin zijn vermeld.

II. Of alle essentiele feiten daarin juist zijn vermeld.

III. De basis, waarop de waardeering der activa en passiva heeft plaats gevonden.

3°. Omtrent het doel van het rapport en vaststelling van het gebruik daarvan.

4°. Vaststelling en/of begrenzing der aansprakelijkheid van dengene, die het rapport heeft gemaakt.

De verklaringen, die bij de jaarrekening gegeven worden, zijn vaak van een dusdanige redactie, dat een niet ter zake deskundige de waarde daarvan ontgaat.

Scherich geeft vervolgens de redactie van een accountantsverklaring, waarin hij alle „voorbehoud” samenvat, die in verschillende verklaringen wels eens wordt aangetroffen. Deze luidt:

Accountantsverklaring:

Ondergeteekenden hebben:

1°. de administratie van de maatschappij over het boekjaar eindigende gecontroleerd.

2°. de berekening en de prijzen van de voorraden, welke waren opgenomen door het personeel der maatschappij en door hen gewaardeerd, getoetst

3°. de kassaldi, de banksaldi, de te ontvangen en te betalen wissels alsmede de effecten geverifieerd

4°. nagegaan de bedragen, waarmede de rekeningen der vaste eigendommen zijn belast geworden

en zij verklaren hierbij, dat:

a. volgens hunne opinie,

b. behoudens voorziening voor afschrijving,

c. behoudens voorziening voor belastingen,

d. behoudens voorziening in de verliezen, tengevolge van nog hangende processen,

e. behoudens de waardeering der voorraden door de maatschappij zelve,

f. behoudens de aanwezigheid van voor het bedrijf noodig geachte reserves,

g. op grond van de boeken, door hen gecontroleerd en de informatie, welke zij verkregen,

de bijgaande balans en verlies- en winst-rekening een juist beeld geeft van den financieelen toestand van de maatschappij op ...

en van de behaalde resultaten over het afgelopen verslagjaar en dat genoemde stukken in overeenstemming zijn met de boeken.

A. & B.

Accountants

Een dergelijke verklaring is zoo weinig positief, dat zij beter weggelaten kan worden. Zij houdt in, dat een controle is ingesteld en dat de controle over een bepaalde boekingsperiode heeft geloopt, doch degen, voor wie de verklaring is bestemd (belanghebbenden en a.s. belanghebbenden) mag toch reeds bij voorbaat aannemen, dat een accountant geen balans teekent of een rapport uitbrengt, zonder dat een controle daaraan is voorafgegaan. Wat vanzelfsprekend is, behoeft niet nader vermeld te worden.

Indien een rapport wordt uitgebracht, zonder dat de daarin gedane mededeelingen gesteund worden door een voorafgaand onderzoek, dan moet zulks uit het rapport duidelijk blijken.

Wat betreft de diverse „voorbehouden” zij opgemerkt, dat ieder van deze „negatieve technische beperkingen” voor een buitenstaander niet naar waarde te schatten is en dat de accountants zelve het publiek ook niet ingelicht hebben, wat de beperking ten aanzien van het geheel als gevolg heeft.

„It is clear” zegt *Scherich* in zijn artikel „that the usual balance sheet and report certificate serves but one purpose and that to establish the authenticity of the report and lend the „dignity of officialdom thereto”.

Het komt den schrijver gewenscht voor, om in de accountantsverklaring nader te preciseren, voor welk speciaal doel de accountant de gegevens heeft verzameld en tevens door de vermelding daarvan, uit te schakelen, dat tegenover derden de verklaring voor andere doeleinden wordt gebruikt.

Als voorbeeld geeft *Scherich* de volgende redacties:

a. „We have audited the accounts of for the calenderyear „ended with the idea of establishing the financial position „of the said company for credit-purposes.”

„We hereby certify that accompanying statements, consisting of balance sheet and report of income and profit and loss, were „prepared pursuant to said audit and purpose.”

„The liability of this firm under this certificate is confined „to those who have dealt directly with it.”

b. „We have made a detailed audit of the accounts of for „the calenderyear ended for the purpose of establishing „the financial integrity of those accounts.”